

ZOMERVERHALEN EXPERTS MIDDENGEBIED

Koos Biesmeijer is wetenschappelijk directeur bij Naturalis Biodiversity Center en een expert op het gebied van biodiversiteit en ecosysteemdiensten. Hij is gespecialiseerd in bestuivingsbiologie en speelt een cruciale rol in het behoud van biodiversiteit, zowel nationaal als internationaal. Als lid van het expertpanel voor de opgave Middengebied in de Zuidplaspolder, adviseert hij over duurzaam landgebruik en de integratie van natuurwaarden in ruimtelijke plannen. Zijn betrokkenheid bij dit project onderstreept zijn inzet voor evenwichtige oplossingen die mens en natuur ten goede komen.

Hoe gaat het in Nederland met de biodiversiteit?

Nederland is kampioen biodiversiteitsverlies. Het gaat niet zo goed met de natuur, weinig diversiteit, slechte waterkwaliteit, veel stikstof. Maar het is ook lastig om het voor iedereen goed te doen. Want wat voor de ene soort goed is, is voor de andere soort niet goed. Maar we zijn aanvoerder van lijsten van soortverlies en dat is wel zonde.

De woningbouwopgave in Nederland lijkt te bijten met de ambities voor het versterken van natuurwaarden. Hoe kunnen beide vraagstukken toch samengaan?

Door de intensieve landbouw, die gericht is op het verbouwen van één gewas, is er een monocultuur ontstaan wat enorm heeft bijgedragen aan de afname van de diversiteit. Je ziet op plekjes zoals bermen van snelwegen of groenflarden op industriegebied juist een enorme diversiteit omdat er niet gesproeid, gespoten of selectief gezaaid wordt. Woningbouw is bij uitstek een kans om diversiteit toe te laten nemen als je bewust divers groen aanlegt, niet ingrijpt en de natuur z'n gang laat gaan en als de inwoners allemaal op een andere manier hun tuin aanleggen. Juist die hoekjes in de woonwijk bieden enorme kansen. In de plannen in de Zuidplaspolder wordt rondom het dorp ook actief groen gemaakt. Als hier gekozen wordt voor verschillende landschappen en beplanting ontstaat de biodiversiteit vanzelf. Eigenlijk alles wat in dit gebied gedaan wordt is biodiverser dan het huidige grondgebruik.

Een veelgehoord kritiekpunt over de ontwikkeling in de Zuidplaspolder is dat de natuur gaat verdwijnen. Hoe kijk jij er tegenaan?

Onzin! Landschap is wat mensen mooi vinden. Wat we mooi vinden moeten we niet verwarren met kwaliteit en biodiversiteit. Dit gebied kent door de monocultuur van de gronden weinig diversiteit. Er is nu sprake van natuurarmoede. Er is ontzettend veel winst te behalen in toename van soorten en het verbeteren van de waterkwaliteit. Zoals de plannen nu vormgegeven zijn maken we het landschap van de toekomst waar er door een grotere variatie van de gebieden veel meer ruimte komt voor biodiversiteit. Een enorme kwaliteitsimpuls voor dit gebied.

Een van de ambities is dat we kwaliteit willen toevoegen aan dit gebied. Wanneer is dit ons gelukt?

Je moet uitgaan van de lange termijn, dat wil zeggen dat je moet bouwen op de kansen van het gebied. Je kunt niet sturen op doelsoorten, welke soort op welke plek zich laat zien is niet maakbaar. We kunnen met elkaar wel de randvoorwaarden voor de basiswaarden natuur organiseren. Als je in dit gebied voorziet in de condities voor die basiswaarden zal je zien dat er vanzelf een enorme toename van flora en fauna komt.

Welke partijen kunnen of moeten de handen ineenslaan om in deze opgave de natuurwaarden te verbeteren?

De partijen die baat hebben bij een groene en biodiverse omgeving zullen moeten gaan samenwerken. Denk dan

aan gezondheidsorganisaties, sportverenigingen, scholen en de inwoners van het dorp zelf. Maar vergeet ook de zorgverzekeraars en horeca niet die belang hebben bij een groene, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. Het is veelvuldig bewezen dat biodivers groen een positief effect heeft op onze gezondheid, dat we meer gaan bewegen, dat we gelukkiger en aardiger zijn.

Kan je ons meer vertellen over de samenwerking tussen Naturalis en diverse maatschappelijke partners om het landschap te verbeteren?

We snappen nog niet helemaal goed hoe de natuur werkt. We hebben heel veel onderzoek gedaan en veel in artikelen en rapporten geschreven, maar we hebben nog niet goed in de vingers wat de natuur doet als je bepaalde condities in een gebied organiseert. De onderzoeksgroep van Naturalis is juist deze stap aan het maken om in bepaalde gebieden die randvoorwaarden scherp te krijgen om de kwaliteit van natuur te vergroten. Dat doen wij met maatschappelijke organisaties, boeren, bedrijven, om juist die koppeling met de praktijk te maken en in het veld aan de slag te gaan. Het klimaat is pas de laatste jaren écht aan het veranderen, de effecten op de natuur zijn daardoor nog maar kort zichtbaar. Dus wat we kunnen of moeten doen om die basiskwaliteit natuur te behouden of weer te verkrijgen, daar moeten we nog grip op krijgen.

Hoe kan dit kennisnetwerk betekenisvol zijn voor Zuidplas?

Met name het gesprek met de financiële sector is erg interessant voor Zuidplas. In een tijd vol onzekerheid is het prettig als bepaalde dingen zeker zijn of worden. Dat het klimaat verandert, dat weten we. Hoe de biodiversiteit erop reageert nog niet helemaal. Verandering leidt tot onzekerheid. Wat doet een veranderend klimaat en een afnemende biodiversiteit met onze gezondheid. Wat moeten we in bouwend Nederland doen om deze onzekerheden zeker te maken.

Welke rol zie je weggelegd voor huidige en toekomstige bewoners en lokale gemeenschappen bij het versterken en behouden van het landschap rondom nieuwe woonwijken?

De plannen in de polder zijn een zege voor de toekomstige bewoners. En voor de kinderen of kleinkinderen van de huidige bewoners. Daag de nieuwe, maar ook de huidige bewoners uit, om diversiteit aan te bieden op hun eigen gronden. In openbaar groen en blauw, kies bewust voor die diversiteit en laat je verrassen door wat daarop afkomt. En misschien is de diversiteit in het water minder zichtbaar, maar leer de nieuwe bewoners ook goed zorgen voor de waterkwaliteit om ook dat ecosysteem te helpen.

Wat wil je zelf de komende jaren bijdragen aan deze grote gebiedsontwikkelingsopgave?

Ik zou graag met jullie deze gebiedsontwikkeling gebruiken om de basiskwaliteit natuur verder te definiëren. En deze opgedane kennis dan beschikbaar te stellen voor opgaven die nog niet zo ver zijn. We hebben nog zoveel te doen in ons land. Dus ik zou graag mijn onderzoeksgroep enthousiast maken om samen met jullie de condities te ontwikkelen om een biodivers gebied te maken.

Welk advies wil je meegeven om te komen tot een prachtig nieuw dorp in de polder?

Ga ervoor! Durf te gaan voor het gebied van de toekomst. Het is nu het moment om opgedane kennis te combineren met het bouwen van het landschap en dit is een prachtige casus om te leren hoe de theorie echt in de praktijk werkt. Jullie kunnen er zoveel moois maken.